

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

یہ کہی چاودیری
حکومتی خوچی گهرمیان

راپورتیک له باره ی:

روالی حکومت له بره ودان
به کهرتی وهرزش له گهرمیان

به شى يه كه م: راپورت

پيشهكى

له سنوره كه دا (۳) يانهى وهرزشى بونى هه يه ئه وانيش يانهى شىروانه (كوپان و كچان) و يانهى رزگارى و يانهى كفرى، كه له بواره كانى وهرزشى: (تۆپى پى، باله، باسكه، هونه ره كانى بهرگرى، تۆپى سهرمىز) چالان.

بواری وهرزش له گهرميان يه كيكه له و بوارانهى زۆرترين چاوى له سه ره به تاييه ت له ناو گه نجان، به شىويه يه كه ژماره يه كى زۆر گه نجى گهرميان سه رقالى وهرزش كردنن به تاييه ت يارى تۆپى پى.

يانهى شىروانه/كه لار

يانهى كفرى

ئاستى ئىستا	ره گه ز	بو ار
پله دو	نير	تۆپى پى
نيه	نيه	باسكه
پله دو	نير	باله
تاكه كه سيه	نير	شه تره نج
نيه	نيه	هونه رى بهرگرى كردن
نيه	نيه	گوژه پان و مه يدانى كوپان
پله يه ك	نير	تۆپى سهرمىز

له ئاستى حكوميشدا، له گهرميان بهرپۆبه رايه تيه ك به ناوى بهرپۆبه رايه تى وهرزشى گهرميان بونى هه يه كه سه ر به بهرپۆبه رايه تى گشتى وهرزشه له وه زاره تى رۆشنبيري و لاوان، جگه له و بهرپۆبه رايه تيه ي وهرزش هه يچ فه رمانگه و بهرپۆبه رايه تيه كى ديكه يان له گهرميان نيه له قه زا و ناحيه كان، له گه ل ئه وه ش كۆى گشتى فه رمانبه رانى ئه و بهرپۆبه رايه تيه (۳۰) فه رمانبه رن. له م راپورتى يه كه ي چاوديرى حكومه تى خۆجى گهرميان دا، به تاييه تى قسه ده كه ين له باره ي ئه وه ي حكومه ت تاچه ند گرنگى به م كه رته داوه له گهرميان، تاچه ند به رنامه و ستراتيجيه تى هه بوه و تاچه ند ئه و پيشكه وتنانه ي روپانداوه حكومه ت هۆكار يان پالشى بوه.

له ئاستى تۆپى پيش دا كه به ربلاوترين جۆرى وهرزشه، تىپى مىلى بونيان هه يه، كه ژماره يان له سنوره كه ۱۶۷ تىپه، به مشىويه دابه ش بون:

ئاستى ئىستا	ره گه ز	بو ار
ناياب	نير	تۆپى پى
پله يه ك	نير	باسكه
ناياب	نير	باله
ناياب	نير	شه تره نج
ناياب	نير	هونه رى بهرگرى كردن
ناياب	نير	گوژه پان و مه يدانى كوپان
ناياب	مى	گوژه پان و مه يدانى كچان

يانهى رزگارى

ئاستى ئىستا	ره گه ز	بو ار
پله يه ك	نير	تۆپى پى
پله دو	نير	باسكه
پله يه ك	نير	باله
ناياب	نير	شه تره نج
ناياب	نير	تايكواندۆ
ناياب	نير	تۆپى ده ست
ناياب	نير+مى	گوژه پان و مه يدان

كه لار

37

قه ره ته په

20

كفرى

16

جه باره

12

ناحيه ي رزگارى

22

دوزخورماتو

34

ناحيه ي باوه نور

13

ناحيه ي سه رقه لا

13

۱. نیکه‌رانی یاریزانان له حکومت و وه‌لامی حکومت

یاریزانان کۆکن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی له‌گه‌رمیان گرنگی به‌ ورزش نه‌دراوه به‌ تاییه‌ت بۆ تییبه‌ میلیه‌کان، و یاریزانیکیش ده‌لیت وهرزشیان قه‌تیس کردوه و زۆر کۆله‌.

محهمه‌د قادر، یاریزانیکیش شاری که‌لاره‌ ده‌لیت: «وه‌رزش له‌ لایه‌ن چه‌ند که‌سیک و له‌ لایه‌ن حزبه‌وه‌ به‌رپوه‌ ئه‌بریت، وه‌ک به‌رپوه‌رایه‌تی وهرزشی گه‌رمیانیش وهرزشیان قه‌تیس کردوه و زۆر کۆله‌».

وه‌رزشکاریک له‌ کفری باس له‌وه‌ده‌کات ئه‌و پێشکه‌وتنه‌ی هه‌بون هۆکاره‌کی تییبه‌ میلیه‌کانه‌ک وه‌ک حکومت.

سه‌نگه‌ر مه‌لا تاهیر، یاریزان له‌ قه‌زای کفری، ده‌لیت: گرنگی به‌ تییبه‌ میلیه‌کان نه‌دراوه له‌ لایه‌ن حکومت و به‌رپرسانه‌وه‌، ئه‌وه‌ی هه‌یه له‌ ئیستا لیژنه‌ی تییبه‌ میلیه‌کانه‌ که‌ هه‌نگاوێک رۆشونه‌ته‌ پێشه‌وه‌ و هه‌ندیک خول کراوه له‌سه‌ر ئاستی گه‌رمیان و کوردستان، ئه‌گه‌رنا پێشتر زۆر خراب بو، بۆیه‌ وهرزش له‌ قه‌زاکه‌ خنکینراوه‌.

«له‌گه‌رمیان گرنگیان به‌ وهرزش ته‌نها بۆ یانه‌کانه‌ به‌تاییه‌ت یانه‌ی شێروانه‌، گرنگی ئه‌وتۆ به‌ تییبه‌ میلیه‌کان نه‌دراوه ئه‌وه‌ی هه‌یه که‌سانی سه‌رمایه‌دار هاوکاربون و یاریزانه‌کان خۆشیان بۆ هه‌ر یاریه‌ک خه‌رجی یاریه‌کانیان داوه له‌ کاتیکدا ئه‌مه‌ ئیشتی حکومته‌». سه‌لام ره‌حیم، یاریزان له‌ ناحیه‌ی باوه‌نور وا ده‌لیت. ده‌شلیت: له‌ بنه‌رته‌وه‌ وهرزش هه‌ر پشتگۆی خراوه له‌ لایه‌ن حکومته‌وه‌ و هه‌یج بودجه‌یه‌کی بۆ ته‌رخان نه‌کردوه وه‌کپێویست، ئه‌و یاری و خولانه‌ی که‌ به‌شدارده‌بین خۆمان پارهمان بۆ کۆکردوه‌ته‌وه‌.

له‌ وه‌لامی ئه‌وه‌ی وهرزش قه‌تیس کراوه ته‌لعه‌ت سه‌عدوللا، به‌رپوه‌ری به‌رپوه‌رایه‌تی وهرزشی گه‌رمیان باس له‌وه‌ ده‌کات: بۆچی ئیتمه‌ وهرزشمان قه‌تیس کردوه له‌گه‌رمیان ئه‌وه‌ی پێمان کراوه کردومانه‌ و هه‌ر شتیکی بێته‌ به‌رپوه‌رایه‌تی راسته‌وخۆ پێیان ده‌دریت و بۆیان ده‌کریت.

۲. رۆلی حکومت له‌ دا‌بینکردنی پێداویستیه‌ وهرزشیه‌کان

به‌شیک له‌ یاریزانان باس له‌وه‌ ده‌که‌ن که‌ ئه‌و پێداویستیه‌ی که‌ پێداویستیه‌ بۆ یاریکردن له‌ لایه‌ن خۆیان یاخود سه‌رمایه‌دارانه‌وه‌ دا‌بین ده‌کریت به‌ تاییه‌ت بۆ تییبه‌ میلیه‌کان.

هیوا سه‌عید، یاریزان له‌ ناحیه‌ی رزگاری سه‌باره‌ت به‌و پێداویستیه‌ی که‌ پێداویستیه‌ بۆ یاری کردن کێ دا‌بینی ده‌کات، باسی له‌وه‌کرد: «ئه‌و پێداویستیه‌ی که‌ یاریزانانی تییبه‌ میلیه‌کان به‌کاری ده‌هێنن خۆیان ئه‌یکرن، زۆر جاریش له‌ لایه‌ن سه‌رمایه‌داران و به‌رپرسانه‌وه‌ بۆمان دا‌بین ده‌کریت، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش لیژنه‌ی تییبه‌ میلیه‌کانیش هه‌ندیکجار دا‌بینی ده‌کات».

له‌ هه‌مان کاتدا، سه‌لام ره‌حیم، یاریزان له‌ ناحیه‌ی باوه‌نور ده‌لیت: «ئه‌و پێداویستیه‌ی که‌ پێویستن به‌ تاییه‌ت جل یاریزانان خۆیان ئه‌یکرن، ئه‌و یاریگایه‌ی که‌ هه‌یه له‌ باوه‌نور هه‌ندیکجار ئه‌یده‌بین به‌ کرێ و هه‌ندیک خه‌لات و پێداویستی پێ ئه‌کریت بۆ خوله‌کان، ئه‌مه‌ش ئه‌وه‌نه‌ نیه‌ که‌ پشستی پێ به‌ستریت».

پالپشت به‌ وته‌ی یاریزانان لیژنه‌ی تییبه‌ میلیه‌کان باس له‌وه‌ده‌که‌ن پێداویستی تییبه‌کان یاریزانان خۆیان یاخود سه‌رمایه‌داران و به‌رپرسان بۆیان دا‌بین ده‌که‌ن له‌ بری حکومت و به‌رپوه‌رایه‌تی وهرزش.

سامان تاهیر، سه‌رۆکی لیژنه‌ی تییبه‌ میلیه‌کانی گه‌رمیان باس له‌وه‌ده‌کات: «ئیمه‌ دو جو‌ر پاره‌ وه‌رگرتنمان هه‌یه له‌ یاریزانان، جو‌ریکمان هه‌یه بۆ هه‌ر تییپیک ۲۵ هه‌زار وه‌رته‌گیریت لێیان بۆ خوله‌کان بۆ پارهی ناو‌بژیوانی و ئه‌وانه‌یه له‌ لایه‌ن لیژنه‌کانه‌وه‌، جو‌ری دوه‌میشمان بۆ پێداویستی جل‌به‌رگ هه‌ر جاره‌ و رو ئه‌که‌نه‌ به‌رپرسیک و کۆمپانیایه‌ک بۆیان دا‌بین ئه‌کریت، ئیمه‌ به‌م جو‌ره ئیدامه‌ی تییبه‌کان ئه‌ده‌ین».

له‌ هه‌مان کاتدا، شه‌مال قادر، سه‌رۆکی لیژنه‌ی تییبه‌ میلیه‌کانی که‌لاره‌وتی: بۆ کرینی پێداویستیه‌کانی یاریزانانی تییبه‌کان حکومت هه‌یجی بۆ نه‌کردون.

۳. رۆژنامه‌نوسی‌ک: فه‌رمانگه‌کانی وهرزش له‌ گه‌رمیان نه‌بونیان باشته‌

بایه‌خدان به‌ وهرزش، بۆیه‌ نه‌بونیان هه‌روه‌ک ئیستا وایه‌. سه‌باره‌ت به‌و پرسیاره‌ی که‌ کێ رێگه‌ له‌وه‌ی باهه‌تی وهرزش که‌ زۆرینه‌ی گه‌نجانی گه‌رمیانی سه‌رقال کرده‌ پهره‌ی پێ بدریت و به‌ره‌و پێش بپوا؟ دانا له‌تیف، رۆژنامه‌نوسی وهرزشی له‌ گه‌رمیان ده‌لیت: نه‌بونی یاسایی تاییه‌ت به‌ وهرزش له‌ کوردستان گه‌وره‌ترین گرفتیی به‌رده‌م وهرزشکارانه‌، چونکه‌ هه‌ر کاریک به‌ یاسا ریک نه‌خریت ئه‌وا باش بون و په‌ره‌پێدانی ئه‌سته‌م ده‌بیت، له‌گه‌رمیانیشتی سستی یه‌که‌ ئیداریه‌یه‌کانی وهرزش و زۆری مانه‌وه‌ی به‌رپرسانی وهرزش له‌ شوێنه‌کانیان و نه‌هه‌تانه‌ پێشه‌وه‌ی کادری ئه‌کادیمی، به‌ربه‌ستن له‌به‌رده‌م به‌ره‌و پێشچونی وهرزشی سنوره‌که‌.

رۆژنامه‌نوسی‌ک باس له‌وه‌ ده‌کات فه‌رمانگه‌کانی په‌یوه‌ندیدار به‌ وهرزش له‌ گه‌رمیان نه‌بونیان هه‌روه‌ک ئیستایه‌ و وهرزش گرنگی پێنه‌دراوه له‌ سنوره‌که‌، به‌لکو ئه‌وه‌ وهرزشوانان خۆیان گرنگیان پێی داوه‌.

هه‌ردی هه‌سه‌ن، رۆژنامه‌نوسی وهرزشی له‌ گه‌رمیان، ده‌لیت: «وه‌ک حکومت و به‌رپرسانی په‌یوه‌ندیدار به‌ وهرزشه‌وه‌ هه‌یج گرنگیه‌ک به‌ وهرزش نه‌دراوه، به‌لکو ئه‌وه‌ وهرزشکاران خۆیان بونه‌ته‌ هۆی ئه‌وه‌ی که‌ بایه‌خ به‌ تۆپی پێ بدن».

هه‌روه‌ها باسی له‌وه‌شکرد: له‌ هه‌یکه‌لی سه‌رجه‌م کابینه‌کانی حکومت و وه‌زاره‌تی په‌یوه‌ندیدار هه‌میشه‌ بواری وهرزش پشتگۆی خراوه، بۆیه‌ هه‌م وه‌زاره‌ت و هه‌م فه‌رمانگه‌ وهرزشیه‌کانی سه‌ر به‌ ئه‌و وه‌زاره‌ته‌ هه‌یج شتیکی ئه‌وتویان نه‌کردوه بۆ وهرزش و

دوهم: بونیادی وهرزشی له سنوری گهرمیان

۱. داهاات و سه‌رچاوه‌کانی داهااتی وهرزش

۱. سه‌رچاوه‌ی داهااتی یانه وهرزشیه‌کانی گهرمیان

داهااتی یانه‌کان جیاوازی زۆری تێدایه، به جۆریک یانه‌ی شیروانه مانگانه ده ملیۆن دینار داهااتیان هه‌یه و یانه‌ی کفری و زرگاریش ناگاته یه‌ک ملیۆن دینار.

کۆمار خوداداد، سه‌رپه‌رشتیاری ده‌سته‌ی کارگیریی یانه‌ی شیروانه له که‌لار باس له‌وه ده‌کات: «سه‌رچاوه‌ی داهااتی یانه‌ی شیروانه (یاریگای شیروانه و یاریگاری زرگار مه‌شه‌یی و دو به‌نزیخانه‌یه به ناوی سامان له‌گه‌ل گه‌راجه‌کانیان، و یاریگای کاوه و جیگه‌ی ئه‌و یاریگایه‌ی که له ئیستادا روخینراوه و کراوه به بینا) ئه‌مانه سه‌رچاوه داهااتی ئیمه‌ن».

وتیشی: به‌هۆی قه‌یرانی دارایی حکومت له ئیستادا هاوکاریمان ناکات له کاتیگدا پێشتر باش بون، سه‌رچاوه‌ی داهااتی ئیمه‌ش له ئیستادا مانگانه ۱۰ ملیۆن دیناره که بۆ یارییه‌کان و ستافه‌کانی به‌کاری ده‌هێنین.

له‌باره‌ی داهااتی یانه‌که‌یه‌وه، قادر محهمه‌د سه‌عید، سه‌رۆکی یانه‌ی وهرزشی کفری ده‌لێت: «سه‌رچاوه‌ی داهااتی یانه‌که‌ی ئیمه مه‌له‌وانگه‌ی باوه‌شاسوار بو که ئیستا په‌کی که‌وتوه و پێویستی

به‌ دوباره بنیادناوه‌ هه‌یه، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا یاریگایه‌کی تارتانمان هه‌یه به ناوی یانه‌ی کفری که ئه‌ماندا به‌ کرێ، ئه‌ویش فه‌رشه‌که‌ی خراب بوه، هه‌ر به‌و هۆیه‌شه‌وه به‌ شنیوه سوآلکردن پاره‌مان به یانه‌که‌ داوه له‌لایه‌ن که‌سانی سه‌رمایه‌دار و به‌رپه‌سه‌وه، چونکه یانه‌یه‌ک به ۲۰۰ هه‌زار به‌رپۆه نابێت».

وتیشی: له‌ ماوه‌ی ۶ سالی رابردو حکومت و وه‌زاره‌تی وهرزش و لاوان ته‌نها ۲۰ ملیۆن دیناری پێداوین، بۆیه ئیمه نه‌داهااتی سالانه‌مان هه‌یه نه‌ هه‌ی مانگانه، نه‌بونی کۆمه‌ک وایکرد تپیی تۆپیی یانه‌که‌مان له پله یه‌که‌وه دابه‌زی بۆ پله ۲.

«سه‌رچاوه‌ی داهااتی یانه‌ی زرگاری مه‌له‌وانگه‌یه‌که له‌گه‌ل یاریگایه‌ک که ئه‌ویش ته‌نها (۹۰۰) هه‌زار دیناره، له کاتیگدا ئیستا له خولیکداین مانگی ۱۲ ملیۆن دینار به‌س بۆ یاریزانه‌کان پێویسته و ئه‌بێت سوآلی بۆ به‌کین و (۲۵۰) دینارم بۆ سه‌رف ناکرێت له به‌رپۆه‌رایه‌تی وهرزشه‌وه». سامان تاهیر، سه‌رۆکی یانه‌ی وهرزشی زرگاری له ناحیه‌ی زرگاری وای وت.

دیمه‌نی یاریه‌کی تپیه میلیه‌کانی که‌لار

۲. موچه‌ی یاریزانانی یانه‌کان

بۆ یانه‌ی شیروانه زۆرتین موچه (ملیۆنیک و حه‌وتسه‌د و په‌نجا هه‌زار) دیناره وه که‌متین موچه‌ش (۲۰۰) هه‌زار دیناره». سه‌رۆکی یانه‌یه‌ک ده‌لێت ئه‌گه‌ر به‌توێت یانه‌که‌ت له کوردستان ناسراو بێت ئه‌وا لانی که‌م پێویستت به (۱۰۰) ملیۆن دینار ده‌بێت سالانه.

سامان تاهیر، سه‌رۆکی یانه‌ی وهرزشی زرگاری له ناحیه‌ی زرگاری وتی: «بۆ موچه‌ی یاریزانه‌کانی تۆپیی پێ به‌پێی وهرزی یارییه‌کانه، به‌زۆرتین موچه له‌لای ئیمه (ملیۆنیک و دوسه‌د هه‌زار) هه‌زار دیناره وه که‌متینیشمان (۱۰۰) هه‌زار دیناره، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئه‌گه‌ر به‌توێت یانه‌یه‌کی ناسراوبیت له کوردستان و گرنگی به یارییه‌کانی تر بده‌یت جگه له تۆپیی پێ، لانی که‌م سالانه پێویستت به (۱۰۰) ملیۆن دینار ئه‌بێت».

موچه‌ی یاریزانان له گهرمیان له‌سه‌ر ئه‌و سه‌رچاوه داراییانه‌یه که یانه‌کان لێیانه‌وه پاره ده‌ست ده‌خه‌ن و، به‌رپه‌رسانی یانه‌کانیش ده‌لێن له ئیستاشدا به‌شیک له‌و موچه‌یه‌ی که دابین ده‌کرێت له ریگه‌ی په‌یوه‌ندی شه‌خسیه‌وه‌یه.

قادر محهمه‌د سه‌عید، سه‌رۆکی یانه‌ی وهرزشی کفری باس له‌وه ده‌کات: «به‌زۆرتین موچه له‌لای ئیمه (۸۰۰) هه‌زاره و نزمترینیان (۳۰۰) هه‌زاره، له ئیستادا که‌سانی سه‌رمایه‌دار بۆمان دابین ده‌که‌ن له بری حکومت، چونکه له هه‌ر یاریه‌ک ئه‌گه‌ر پله دو بیت به (۲۰) ملیۆن دینار ده‌رنه‌چین و پله یه‌ک بیت (۶۰) ملیۆن دیناری ده‌وێت».

کۆمار خوداداد، سه‌رپه‌رشتیاری ده‌سته‌ی کارگیریی یانه‌ی شیروانه له که‌لار باس له‌وه ده‌کات: «موچه‌ی یاریزانه‌کانمان بۆ تۆپیی پێ له‌سه‌ر ئه‌و سه‌رچاوه داهااتانه‌یه که پشته‌ی پێده‌به‌ستین، به‌جۆریک

۱. ژماره و کوالیتی یاریگان گهرمیان

ئیدامه‌ی ئه‌دهن، ئه‌گهر نا ئه‌و یاریگایه شه‌ش مانگی تر به‌رگه ناگریت، که ئه‌وه‌ش نه‌ما توپی پی لیره ئه‌که‌ویت.

دانا له‌تییف، روژنامه‌نوسی وهرزشی له گه‌رمیان ده‌لێت: نۆژه‌نکردنه‌وه‌ی یاریگا و ئیداره‌دانی یاریگان و کریتی پاسه‌وانی یاریگا و پرکردنه‌وه‌ی پیداو‌یستیه‌کان هه‌موو ئه‌مانه چه‌ندین ساله تیچوه‌کانی له ئه‌ستۆی وهرزشکارانه، هه‌ر بۆیه حکومه‌ت گرنگی به وهرزش نه‌داوه و پشتگوویی خستوه، ئه‌گهر به ریزه‌یی قسه بکه‌ین له گه‌رمیانا ۸۰٪ وهرزش به‌ده‌ستی وهرزشکارانه نه‌ک حکومه‌ت.

سه‌باره‌ت به‌گرفتی یاریگا له گه‌رمیان، ته‌لعه‌ت سه‌عدوللا، به‌رپۆیه‌ری وهرزشی گه‌رمیان هیمای بۆ ئه‌وه کرد: «گه‌رمیان به‌تایبه‌ت که‌لار له روی یاریگاوه کیشی نیه، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش پێویستمان به یاریگای چیمه‌نی ده‌ستکرد هه‌یه».

وتیشی: ته‌نها له ناحیه‌ی سه‌رقه‌لا گرتی یاریگان هه‌یه، ئه‌گهر وا بریاریت یاریگایه‌ک دروست بکریت له گه‌رمیان له‌و ناحیه‌یه ده‌بیت، چونکه یاریگایه‌کان خۆله، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش دو یاریگا هه‌یه له که‌لار که کۆمپانیا وه‌ری گرتوه و هه‌مو شتی ته‌واو بوه، به‌لام قه‌یران رایگرتوه، به‌کیک بۆ یانه‌ی شیروانه‌یه و ئه‌وی دی بۆ تیپه میلیه‌کانه.

گه‌رمیان به قه‌زا و ناحیه‌کانه‌وه خاوه‌نی (۱۳) یاریگایه به جوړیک (۶) یاریگای له قه‌زای که‌لار و (۲) له قه‌زای کفری و (۲) له ناحیه‌ی رزگاری و (۱) له ناحیه‌ی باوه‌نوره و (۱) یاریگا له گرده‌گۆزینه‌یه و ناحیه‌ی سه‌رقه‌لا یاریگایه‌کی تیدایه ئه‌ویش خۆله، له کۆی ئه‌و یاریگانه (۴) یاریگای تاییبه‌ته به یانه‌کان له سنوره‌که.

جیاواز له قه‌زای که‌لار له به‌شیک له قه‌زا و ناحیه‌کانی تری گه‌رمیان گرنگیه‌که‌ی ئه‌وتۆ به یاریگا نه‌داوه، بۆ نمونه له قه‌زای کفری به ناوچه‌کانی ده‌وروبه‌ریه‌وه ته‌نها یه‌ک یاریگا هه‌یه.

سه‌نگه‌ر مه‌لا تاهیر، یاریزان له قه‌زای کفری باس له‌وه ده‌کات: «له روی یاریگاوه قه‌زای کفری خراپترین شماره له کورستان، چونکه یه‌ک یاریگان هه‌یه به هه‌مو کفری و ده‌وروبه‌ریه‌وه».

ده‌شلێت: گرنگی به وهرزش نه‌داوه له قه‌زاکه. قادر محمه‌د سه‌عید، سه‌رۆکی یانه‌ی وهرزشی کفری ده‌لێت: «ئیمه یاریگایه‌کمان هه‌یه چه‌ندین ته‌ندرینی بۆ کراوه تاوه‌کو ئیستا نه‌بوه بکریت به یاریگایه‌کی فه‌رمی، وه یاریگایه‌کی ترممان هه‌یه یانزه ساله خراب بوه پێویستی به گۆرینه، سه‌رباری ئه‌وه‌ی خۆمان و تیپه میلیه‌کان ئه‌پاریزن و

دیمه‌نیکی یاریگاری یانه‌ی شیروانه

۲. یاریزانیکی شیروانه: که‌باران بباریت ناتوانیت نیوه‌ی توانای خۆت بنوینی

له به‌رامبه‌ردا، کۆمار خوداداد، سه‌رپه‌رشتیاری کارگیریی یانه‌ی شیروانه له قه‌زای که‌لار، وتی: ئیمه له روی یاریگاوه دو یاریگای زۆر باشمان هه‌یه له که‌لار، له هه‌مو کوردستانیش هیچ شوینیکی نیه وه‌ک ئیره چیمه‌نی سروشتی بیت.

وتیشی: له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا پێویستمانه که دانه‌یه‌کیان بکریت به چیمه‌نی ده‌ستکرد، له هه‌ولداین ئه‌گهر مادی باش بیت ئه‌نجامی به‌دین.

یاریزانیکی یانه‌ی شیروانه گله‌ی له یاریگانێکی یانه‌که‌ی ده‌کات و باس له‌وه ده‌کات که باران بباریت یاریگانێکیان ده‌بنه ئاسته‌نگ له به‌رده‌میانا.

محمه‌د سابیر، یاریزانی یانه‌ی شیروانه، هیمای بۆ ئه‌وه‌کرد: «یه‌کیکی تر له گه‌رفته‌کان نه‌بونی یاریگایه، یانه‌ی شیروانه دو یاریگای هه‌یه که باران بباریت ناتوانیت ۵۰٪ ئه‌دای خۆت بکه‌ی، له کاتیکدا ناوچه‌کانی تری کوردستان ئه‌و گه‌رفته‌یان نیه».

۳. یاریگا وەرزشیەکان تاپۆی وەرزشییان نیە

ئەو یاریگیانەى له گەرمیاندایا دروستکراون بە تاپۆ نەکراون بە وەرزشی، بە لۆکو بە مولکی شارەوانی ماونەتەووە . سامان تاهیر، سەرۆکی لیژنەى تێپە مێلەیکانى گەرمیان دەلیت: «مەرچی یاریگامان هەیه له گەرمیاندایا بە تێپە مێلەیکان و یانەکانیشەو هەچی تاپۆی وەرزش نیە، بە لۆکو هەموى هى شارەوانیە، له کاتیگدا یاریزانان خۆیان دەیانپاریژن و هەندیکجاریش له لایەن لیژنەکەمانەووە چاودێرى دەکریت، بە جۆریک یاریگای تێپە مێلەیکان پاسەوانیکیشی نیە چاودێرى بکات» . سەبارەت بە گەرمیان یاریگا له گەرمیان وتیشی: له هەمو گەرمیان گەرمیان یاریگامان هەیه، بە تەبەت قەزای کفری و ناحیەى سەر قەلا که یاریگاکەى هەر خۆلە، تەنانهت له کەلار پۆیستمان بە یاریگای چیمەنى دەستکرد هەیه، چونکە له کاتی باراندا ناتوانی تاپۆ یاری

بکریت . هاوکات، شەمال قادر، سەرۆکی لیژنەى تێپە مێلەیکانى کەلار باس له وه دەکات: «کەلار له روی یاریگاوه باشه، بە لۆکو ئەو یاریگانهى که هەیه و حکومەت دروستی کردون پۆیستە کە سیکیشی بۆ دابنن چاودێرى بکات، چونکە یاریزانان خۆیان چاودێرى دەکەن» . هاوکات تەلەت سەعدوللا، بەرپۆبەرى وەرزشی گەرمیان وتی: ئێمە یاریگامان پێداون و بۆمان چیمەن کردون له رێگەى ئیدارەى گەرمیان و ئەندامانى ئەنجومەنەووە، بە لۆکو شتیک نیە یاریگا وەرزشیەکان مولکی وەرزش بیت، چونکە هى شارەوانین، بە لۆکو سەرپۆبەرى کردون له بەکارهێنانى و داهاى یاریگاکان بە کاربەنێنەووە بە تەبەت یانەکان .

سێپەم: حزب جیگەى حکومەت دەگریتەووە

۱. له برى حکومەت حزب وەرزش له گەرمیان بەرپۆبەت دەبات

سەبارەت بە دەست وەردانى حزب له نێو کایەى وەرزش له گەرمیان، شوان سەردار قادر، یاریزانى باله له یانەى رزگارى له ناحیەى رزگارى وتی: «هەرچەندە حزبەکان بەرپۆبەت راستەوخۆ نین، بە لۆکو هەچی نەبیت وایان کردووە که وەرزش له م هەرپۆبەت دابەش ببیت بە دو بەرە و ناوچەگەرایەتى، هەر وهک بونەتە هۆى کیشە گەلێک وهک دەست وەردان له یەکیتیه وەرزشیەکان و کارگێپرى یانەکان، له گەل ناردنى کەسانى خۆیان بۆ ناو وەرزش . بە بۆچونى رۆژنامەنوسیکى وەرزشی بە هۆى ئەو هى بەرپۆبەرایەتى وەرزش بەکارى خۆى هەلنەساووە، بۆشاییهکى گەورەى دروستکردووە بۆ حزب . دانا له تیف، وتی: «له روی یاساوه بەرپۆبەرایەتى وەرزش کاریان رێکخستن و ئەنجامدانى چالاکی وەرزشیە، بە لۆکو بە ئێرکی خۆیان هەلنەساون له کەرتى وەرزشدا، هەر ئەو هەش وایکردووە بۆشاییهکى گەورە دروست ببیت تاکو رێکخراو و حزب رۆلى گەورە ببینن له بواری وەرزش» . سەبارەت بە قۆرخکردنى وەرزش له گەرمیان له لایەن حزبەووە، بەرپۆبەرى وەرزشی گەرمیان، تەلەت سەعدوللا، باسى له وه کرد: «وەرزش بریتیه له یارى کردن و حزبایەتى له ناوه وەرزش ناکریت، تاوهکو ئێستاش نەبوه یاریزانیک له سەر حزبایەتى له لای ئێمە و یانەکان دەرکرایت» .

یاریزانان باس له وه دەکەن که له لایەن حزبەووە وەرزش کۆنترۆل کراوه و بەرپۆبەتە بریت له برى حکومەت، بە جۆریک ئەگەر سەر بە حزبی دەسەلات نەبیت له ناوچەکە ناتوانی خزمەت بە وەرزش بکەى له سنورهکە .

محەمەد قادر، یاریزان له شارى کەلار باس له وه دەکات: «ئەو کەسانەى که وەرزش بەرپۆبەتە بەن ئەگەر چى ئەکادیمین، بە لۆکو ئەو هەیه له بەرژەو هەندى حزب کاردەکەن و گرنگی بە یانەى شێروانە دەدەن گرنگی بە تێپەکان نادەن، له کاتیگدا ئەگەر تێپەکان نەبن و یاریزانەکانى نەبیت یانەى شێروانە سفر دەبیت» .

«له برى حکومەت و جیهه تیکى قانونى وەرزش له گەرمیان له لایەن حزبەووە قۆرخ کراوه و بەرپۆبەتە یەکیتیه بەرپۆبەت ئەبن، له کاتیگدا ئەو لیژنانهى که هەن و دروست کراون دەبیت له ژێر فەرمانى وەزارەتى وەرزش و لاواندا بیت کەچى بە پێچەوانەو هیه، ئەمەش وایکردووە ئەگەر حزبی نەبیت ناتوانیت خزمەت بە وەرزش بکەى» . هیوا سەعید، یاریزان له ناحیەى رزگارى وا دەلیت .

بە هەمانشێو سەبارەت بە کۆنترۆلکردنى وەرزش له لایەن حزبەووە، محەمەد سابیر، یاریزان له شارى کەلار وتی: «ئەو هە رونه که یانەکان له زۆنى زەرد و سەوزن که حەتمەن لێرە سەوز سەرپۆبەتیه ئەکات» .

۲. کچانى وەرزشکار له حزبیونى وەرزش نیگەران

کچە یاریزانیک دەلیت: ئەگەر حزبی نەبیت و سەر بە حزبی دەسەلات نەبیت ناتوانیت بچیتە ناو یانەکانەووە . هۆزان فەریق، دەرچوى بەشى وەرزش و یاریزانى گۆرەپان و مەیدان له کەلار، دەلیت: حزب له برى حکومەت و وەزارەتى وەرزش و لاوان، کۆنترۆلى وەرزشی کردووە له سنورهکە، بە جۆریک ئەگەر لایەنى حزبی دیاریکراو نەبیت ناتوانیت برۆیتە

ناو یانەکانەووە . له هەما کاتدا، رۆژان حەیدەر، یاریزانى یانەى شێروانەى کچان له کەلار باسى له وه کرد: له کاتیگدا وەرزش زمانیکى جیهانیه له ئێستادا، وهک هەمو دامودەزگاکانى تری ولات حزب دەستى پێیگەشتووە و دەسەلاتى حزبی تیدا بەدى دەکریت، ئەمەش بەراستى خەمەینەرە .

۳. حکومت تیپه میلیه کانی داووته دهست حزب

شه مال قادر، سه روکی لیژنه تیپه میلیه کانی که لار، وته کانی سامان تاهیر پشتراستده کاته وه و ده لیت: «نیمه حکومت خوی به خاوه نمان نازانیت، بویه وهک لیژنه که سه ر به یه کیتین و نه وان هاوکارمانن له زوری ی داواکارییه کانمان، نه گه ر نا به ریوبه رایه تی وهرزش هیچ په یوه ندییه کیان به نیمه وه نیه نه وه ی هه یه بؤ یانه کانه».

له به رامبه ردا ته لعت سه عدوللا، به ریوبه ری به ریوبه رایه تی وهرزشی گه رمیان ده لیت: «تیپه میلیه کان ناویان به خویانه وه یه و سه ربه خون، نیمه خاوه ندرایتیان ناکه ین و لیژنه ی خویان هه یه و سه ربه خون، نه وه ی لای نیمه یه هوبه یه کمان هه یه به ناوی هوبه ی تیپه میلیه کان هه ر شتیکیان بویت هاوکاریان ده که ین له هه مو رویه که وه، به جوریک ماویه که به ر له نیستا پیداویستی ناوبژیوانیمان بؤ دابین کردون».

لیژنه ی تیپه میلیه کان دان به وه دا ده نین، که سه ر به یه کیتین و وه کخویان ده لیتن حکومت خویان به خاوه نیمان نازانن و حزب هاوکاریانه .

سامان تاهیر، سه روکی لیژنه ی تیپه میلیه کانی گه رمیان ده لیت: لیژنه ی تیپه میلیه کان ریخراویکی وهرزشیه و سه ر به یه کیتیه، حکومتیش خوی ناکا به خاوه نی تیپه میلیه کان.

ده شلیت: «ناچاربوین خومان داووته پال حزب بؤ نه وه ی نه و پیداویستیانه ی که پیوستمانه بؤ مان دابین بکه ن له کاتیکدا نه مه نه رکی حکومته که نایکات».

وتیشی: «نیمه خومان هه ر کیشه و گرفتیکمان هه بیت خومان چاره سه ری ده که ین و به ریوبه رایه تی وهرزش و لاوان هیچیان بؤ نه کردوین، ته نانه ت هه مو تیپه کان به یه ک نیزام و یه ک رینمای ده روات و ریخراون».

دیمه نی پیشبرکییه کی راکردنی ماوه دریزی کچان له که لار

چواره م: کیشه جوراوجوره کانی که رتی وهرزش و روئی حکومت

۱. نه بونی هه مه چه شنی له وهرزش دا

دراوه له گه رمیان، به لام به زوری بؤ یاری توپی پی بوه و نه وه شی کراوه به هه ولی که سی بوه نه ک حکومت خه می بخواه .

عه باس فه یسه ل، راهینه ری توپی پی و ماموستای وهرزش له گه رمیان، ده لیت: نه وه ی هه یه تیپه میلیه کانن که سالانه خویان خول و پاله وانیتی بؤ خویان ده که نه وه، له گه ل نه وه ش چند جوری تر وهرزشمان هه یه، وهک: (باله، باسکه، توپی دهست، توپی سه رمیز، گزهرپان و مه یدان ... هند) که چی گرنگی پینه دراوه وه کیتویست».

هوشیار سه سن، که هه لگری بروانامه ی وهرزشه و راهینه ری توپی پییه له باره ی گرفته کانی وهرزشه وه ده لیت: پیوستمان به گورینی که سانی کاربه ده ستانی وهرزشی له م شاره و دانانی که سانی وهرزشی له شوینیان هه یه .

له باره ی هاوکاریکردنی تیپه کانیا نه وه نامازه به وه ده کات: له لایه ن حکومته وه سالانی پیشو زورباش بو توپ و جلی وهرزشی بؤ تیپه کان دابینده کرا، نیستا نه وه ش نه ماوه .

نه وه ی تیپینی ده کزیت له گه رمیان زیاتر له هه ر بواریکی وهرزشی، گرنگی به توپی پی دراوه .

سامان تاهیر، سه روکی یانه ی وهرزشی رزگاری له ناحیه ی رزگاری باسی له وه کرد: «نیمه جگه له توپی پی که پیشه ننگه له ناوچه که گرنگیمان به جوره کانی تری وهرزش داوه که نزیکه ی ۸ جور یاری ده بیت، به لام نه ک له گه رمیان، به لکو له هه مو کوردستان توپی پی پیشه ننگه».

کۆمار خوداداد، سه ربه رشتیاری دهسته ی کارگیزی یانه ی شیروانه له که لار وتی: «جوره کانی تری وهرزش وهک باسکه و باله و شه تره نج و گزهرپان و مه یدان گرنگی پیدراوه، به لام توپی پی زیاتر، له گه ل نه وه ش نه م جوره یارییانه سالانی پیشتر سه رفیاتی بؤ حساب ده کرا که ده چوینه ده ره وه ی گه رمیان به هوی قهیرانی داراییه وه نه ماوه، نه مه ش وایکرده زیاتر توپی پی گرنگی پیدریت».

راهینه ریکی وهرزشی ده لیت: راسته تاراده یه ک گرنگی به وهرزش

۲. تۆپى پى يارىيەكانى دىكەي پشتگوئى خستوه

ياريزانانى باسكه و باله و تۆپى سهرمىز ئه وه پشت راست دهكهنه وه كه وهك پىويست گرنگى به و جورانهى دىكەي وهرزش نه دراوه له گهرميان .

شوان سهردار قادر ، ياريزانى وهرزشى باله له يانهى رزگارى له ناحيهى رزگارى وتى : بۆ ماوهى ۱۲ ساله يارى باله دهكهم هيشتا نهگهشتوم به و پلهيهى كه خۆم ئه مه وئى، ئه مهش به هوى هه ندئى كيشه و گرفته وه وهك ليزنهى ئۆلۆمپى كوردستان بهرپرسى سهره كيه له كيشه كانى يارى باله، چونكه هيج لىپرسينه وه يهك له يه كىتى تۆپى باله ناكهن بۆيه بى باكن له گرنگى دان به چالاكىكانيان .

وتيشى: دواى چهن سال جارىك خولىك ئه كه نه وه ئه ويش ماوهى ههفته يهك ئه خايه نيئى يان له شه وانى په مه زان خولكه بهرپوه ده بريئ وهك بلى خولى شارىك بيئ نهك خولى كوردستان، ئه مه هۆكارى سهره كيه بۆ ئه وهى كه مترين هاندهر و كه مترين وهرزشوان رو له و ياربه بگهن .

ئهو ياريزانه باس له وه شده كات: وتيشى: ئه گهر له گهرميان يانه يهك هه بوايه خزمه تى يارى باله ي بكردايه وهكو تۆپى پى ئىستا نهك له ئاستى كوردستان بگره له ئاستى عىراق پاله وان ده بون، چونكه چه ندين ياريزانى باله مان هه بوه گه شتۆته بهرترين ئاست وگه شتون به هه لىژاردهى عىراق كه كاتىكدا ياريزانى تۆپى پى نهگه شتوته ئاستى هه لىژاردهى عىراق .

له هه مان كاتدا، ريباز هاشم، ياريزانى تۆپى سهرمىز له يانهى كفرى باس له وه دهكات: «يارى تۆپى سهرمىز ئه وهى گرنگى بيئ

پى نه دراوه و ئيمه خۆمان پيا هه لۆاسيوه كه بۆ ماوهى ۱۱ ساله يارى دهكهم له يانهى كفرى، له گهرميانيش زياتر گرنگى به تۆپى پى دراوه وهك له ياربه كانى دىكە، ته نات خۆمان پاره سهرف ئه كه ين له برى ئه وهى بۆمان سهرف بگهن» .

وتيشى: ئيمه گرفتى پىداويستيشمان هه يه و ته نانته ميژىكيشمان نه نيوده وه له تى بيئ كه يارى له سهر بگهن بۆشمان دا بين ناكهن، ته نها له كاتىكدا خولىك ده كرىته وه بانگ ده كرىن بى ئه وهى ده ستمان بگرن و هاوكارمان بن، ئه وهى هه يه مه بله خىك پاره وهرده گرن و ئيمهش هيج ته نها تىچوى ريگاوبان سهرف دهكهن و ته واو .

بهروار رهوف، ياريزانى باسكه له يانهى شىروانه له كه لار ده ليئت: «بۆ ماوهى ۱۴ ساله يارى باسكه دهكهم و بۆ ماوه يهكى باش له رابردو گرنگى پىدرا، دوا به دواى ئه وه به ره و لاوازى دهروشت تا وهكو فيترگه يه كمان كرده وه و له و فيترگه يه كۆمه ليك ياريزانى خۆبه خش بوين كۆمه ليك كه سمان پيگه ياند، به لام دوا به دواى سهره لدانى قه يرانى دارايى هه مو ياربه وهرزشيه كان وه ستا به تايبهت باسكه» .

وتيشى: وهك يانهى شىروانه هاوكارىكى باشمانن ههر خولىك هه بيئت به شدارى ده كه ين، به لام له ئىستادا وهك پىويست نيه، له گه ل سهره لدانى قه يرانى دارايى وهزاره تى وهرزش و بهرپوه رايه تيه كان ههر نه ماون، له كاتىكدا سالانى رابردو باشتربون .

«ئه وهى مايه ي نىگه رانيه بۆ وهرزشى كچان، ته نها دو جور يارى هه يه بۆ كچان ئه مهش دهگه رپته وه بۆ ئه وهى كه بهرپرسان تواناي كچانيان به كه م بينيوه»

۳. پشتگوئىخستنى وهرزشى ژنان

كچانى ياريزان باس له وه دهكهن له لايه ن حكومه ته وه گرنگى به وهرزش نه دراوه به تايبهت بۆ كچان و پشتگوئى خراوين، به جورىك زياتر گرنگى به تۆپى پىددرىت له سنوره كه كه ئه مهش ته نها بۆ كورانه .

هۆزان فه رىق، ياريزانى كچان له قه زاي كه لار و دهروچوى به شى وهرزش له گهرميان ده ليئت: «حكومهت هيج گرنگيه كى به وهرزش نه دراوه له سنوره كه به تايبهت بۆ كچان، گرنگى زياتر به تۆپى پى ئه دن كه ئه ويش بۆ كورانه» .

وتيشى: من خۆم يه كىك بوم له ياريزانه كانى شىروانهى كچان، به هوى نه بونى پالپشتى مادى و مهعنه ويه وه ناچار بوم ازم هينا له وهرزش كردن، زۆرن ئه و كچانهش كه وازيان هيناوه .

هيماي بۆ ئه وهش كرد: وهرزش له گهرميان بۆ كچان بۆشاييه كى گه وره ي هه يه، به جورىك تا وهكو ئىستا هيج تىپىكى تۆپى پى و باله و باسكه له سنوره كه بونى نيه، ئه وهى هه يه ته نها يارى گۆرپه پان و مهيدانه، ئه ويش زۆر به كه مى گرنگى پى ده دن .

به هه مان شتوه، رۆژان حه يدەر، ياريزان له يانهى شىروانهى كچان له قه زاي كه لار وتى: «حكومهت و بهرپرسان گرنگيه كى ئه وتۆيان به وهرزش نه دراوه له ناوچه كه دا به هه مو جوره كانه وه، به تايبهت كه مه تره خه ميه كى زۆر كراوه له ئاست پيشكه وتن و هاندانى كچانى

ناوچه ي گهرميان بۆ روكرده وهرزش» .
وتيشى: يانه كه تارپاده يهك هه ولى داوه پالپشت و هاندهرى كچانى ناوچه كه بيئت و كه م تا زۆر كچان توانيو يانه له ريگه ي ئه م يانه يه وه بگهن به ويست و هيواي خۆيان، سهره راي هه مو ئه مانه كه مه تره خه مى و جياوازى كردن به رونى به دى ده كرىت له نيوان هه ردو ره گه زدا .

هيماي بۆ ئه وهش كرد: ئه وهى مايه ي نىگه رانيه بۆ وهرزشى كچان، ته نها دو جور يارى هه يه بۆ كچان له نيو يانه كه دا (گۆرپه پان و مهيدان)، ئه مهش دهگه رپته وه بۆ ئه وهى كه بهرپرسان تواناي كچانيان به كه م بينيوه .

سه بارهت به وهى كه بۆچى وه كىپويست گرنگى به وهرزش نه دراوه به تايبهت، ته لعهت سه عدوللا، وتيشى: «قه يرانى دارايى زۆر شتى په كخستوه، ئيمه له م ماوه يه ي رابردو دا چالاكى تۆپى سه رمىزان ئه نجامدا بۆ كچان و كورانى گهرميان كه زياتر له ۴۰ كچ به شداربون» .

باسى له وه شكرد: كئ ئه لئى گرنگى به كچان نه دراوه؟ ئيمه يانهى شىروانهى كچانمان هه يه، كه له خولى گۆرپه پان و مهيدان كچانمان دوهم و سىيه مى ئاستى كوردستانيان هيناوه .

پېنجه م: چي بکړیت؟

نښه او که ماموستای زانکوی گه رمیانه، ناماژ به ووش دهکات: پیوسته له ریگه ی توپژینه ووی زانستی و کونفرانس و وورکشوی نیوده ولته ووه دهست بخړیته سهر گرفته کان و چاره سهریان بؤ بدوزریته ووه .

ده شلیت: نالوگور له پوسته وهرزشیه کان له حکومت و لیژنه ی نولومپی و یه کپتیه وهرزشیه کان گرنگه، له گهل نه ووشدا ژماره ی یانه کان که مبرکیته ووه و به شدارییان بخړیته سهر ناستی چالاکیان .

شاره زایه کی وهرزش باس له ووه دهکات پیوسته گرنگی به چاره سهرکردنی کیشه کانی وهرزش بدریت له ریگای زانستی ووه . د . عه لی ته ها، هه لگری بروانامه ی دکتورا له وهرزش، له باره ی چاره سهره کانه ووه بؤ دوخی نیستای وهرزش، نه ووه ده خاتره پو: ده بیت یه کپتیه وهرزشیه کان و یانه کان سپونسره بکړین، نه ووش له ریگه ی که مکردنه ووی باجی سالانه ی کومپانیاکان به پیی یاسا و سیسته میک که وا بکات دور بکه وونه ووه له داوکردنی پاره له حیزب و حکومت .

به شی دوهم: دهر نه نجام و راسپارده کان

یه که م: دهر نه نجام

۲. بوازی وهرزش له سنوره که دا به رفراوانه، نه ووی رولی تیداده گپرت لایه نی جیاوازن، تیا یاندا هه یه حکومی ووه کو به پو به رایه تی وهرزشی گه رمیان، هه شیانه که ده توانین بلین نیوه حکومی ووه کو یانه کان، هه شیانه سه ربه خون ووه کو تپه میلیه کان . نه ووی له م نیوه نده دا ونه، چه تریکه که نه م لایه نانه کوبکاته ووه .

۱. نه گه رچی ناستی به شداری وهرزشی ناوچه که به رز و چالاکه، به لام به وته ی خودی وهرزشوانان، به شداری و هاوکاریه کانی حکومت لایکه م له نیستادا باش نیه، نه مهش به شیکی ده گه ریته ووه بؤ قه یران و کیشه ی دارایی هه ریم به گشتی، به شیکی تریش په یوه ندی هه یه به نه بونی روئیا و ستراتیژیه کی دورمه ودا له لایه ن حکومت ووه بؤ که رتی وهرزش به گشتی .

«وهرزشکاران نیگه رانن له ووی که چه حکومت و چه یانه کان و وهرزشوانان، ته نها گرنگی به جوړیکی دیارییکراوی وهرزش ددهن»

۴. وهرزشکاران نیگه رانن له ووی که چه حکومت و چه یانه کان و وهرزشوانان، ته نها گرنگی به جوړیکی دیارییکراوی وهرزش ددهن که توپی پییه و له به رامبه ردا جوړه کانی دیکه یان فراموش کردوه، به لام حکومت باس له ووه دهکات که گرنگیان به هه مو جوړه کانی وهرزش داوه له ریگه ی کردنه ووی خول و پاله وانیتیه ووه .

۳. وهرزشکاران نیگه رانن له ووی حکومت به شی پیوست هاوکارییان ناکات له به ره وپیشه ووه چونه کانیا ن، به لکو هه ر به ره وپیشه ووه چونیک رویدابیت ده یگه پیننه ووه بؤ هه ولی که سی خویان و تپه کانیا ن، له به رامبه ریشدا حکومت ناماژ به ووه دهکات که درغی نه کردوه و نه ووی له دهستی هاتبیت بؤ که رتی وهرزشی سنوره که نه نجامی داوه .

«ژنان له بوازی وهرزش دا له گه رمیان فراموش کراون»

۶. حزب رولیکی به رچاوی هه یه له کایه ی وهرزشی دا، به شیوه یه که ته نانه ت دهسته وهرزشیه کانی ووه کو لیژنه ی تپه میلیه کان، له لایه ن حزبه ووه به پو به ده برین، نه مهش ده گه پیننه ووه بؤ لاوازی حکومت که بواره که ی چولکردوه بؤ نه ووی حزب تیایدا بالاده ست بیت .

۵. نه گه رچی حکومت ده لیت گرنگی پیداون و خولیان بؤ کردونه ته ووه، به لام به وته ی خودی وهرزشوانان، ژنان له بوازی وهرزش دا له گه رمیان فراموش کراون، نه گه رچی تپه ی جوړاوجوری وهرزشی ژنان له رابردو و نیستاشدا بونیا ن هه یه، وهرزشکاره ژنه کان باس له ووه ده که ن به گرنگیه ووه له وهرزشی نه وان نه روانراوه .

۱. له ئاستی سهرانسهری ههریم دا

۲. پېوېسته حكومت ستراتېژيە تيكي هه بېت بۆ بواری وهرزش، به شپوهيهك پلانتيكي دورمه ودا دابنيت بۆ ئه و ئاراسته يه ي كه دهيه ويئت وهرزش له چهند سالي داها تودا پييدا بپوات و ئه و نامانجانەش دهستنيشان بكات كه دهويستريت پيئي بگات، ئه مه ش به به شداری نوينه ري سه رجه م ناوچه كان.

۱. بواری وهرزش وهك هه مو بواره كانی تر، پېوېستی به ري كخستنه وهيه، بۆ ئه مه ش پېوېستی به ياسايهك هه يه كه هه م سه رده ميانه بيئت، هه ميش به شپوهيه كي دوربينانه و به مه به ستي بره ودان به بواره كه ئاماده كرابيئت. ليتره وه رۆلي پارله مان ديته ئاراهه به وه ي ده بيئت خه ميك له م لايه نه بخوات و ياساي پېوېست و گونجاو به گويزه ي پېوېستي رۆژ ده ربچوونيئت بۆ ري كخستنی بواری وهرزش.

ب. له سه ر ئاستی ناوچه ي گه رميان دا

۲. بونی بۆرد يان چه تريك له نيوان لايه نه جياوازه كانی وه كو حكومت و يه كي تي و سه نديكا وهرزشيه كان و يانه كان و ليژنه ميليه كان، زۆر پېوېست و گرنگه، بۆ ئه وه ي له ري گه ي ئه و چه تره وه هه ماهه نگی بکريت و کار بکريت بۆ به ره وپيشبردی ئاستی وهرزش له سنوره كه

۱. به نامانجی بره ودان به وهرزشی ناوچه كه و دانانی پلانی ستراتېژي و دورمه ودا، پېوېست به ئه نجامدانی كوئفرانسېك دهكات به به شداری نوينه ري هه مو ئه و لايه نانه ي كه له بواری وهرزشدا له گه رميان رۆل ده گيړن، بۆ ئه وه ي پيکه وه ئه و پلانه دابنيت و حكومت له لای خۆيه وه پلانه كه بگريته خو و کار بۆ جيبه جيكردی بكات.

«پېوېسته حكومت كوئونه وه له گه ل ئه و يانه و دهسته و تيپ و وهرزشوانه ديارانه بكات كه چالاکن له بواری وهرزشه كانی ديکه، بۆ ئه وه ي پيکه وه پلانتيك دانين به مه به ستي بره ودان به و وهرزشانه»

له لايه ن حكومه ته وه. ده بيئت حكومه ت ئه م تيبينيانه به هه ند وهر بگريئت، بۆ ئه مه ش ئه نجامدانی: كوئفرانس، دیدار، ميژگرد، سيمينار و كوئونه وه پيشنيان ده كه ين بۆ ئه وه ي پيکه وه هه ولی ده ستيكردی هه نگاوی پيکه وه يی و هاوسه نگ بدن بۆ بره ودان به به شداری ژنان له بواره كه دا.

۳. ته ريب به وه ي گرنگه حكومت ده ستوره نه دات له کاروباری يانه و دهسته سه ره به خوکانی وهرزش، ئاواش گرنگه حزييش ده ستي دور بخريته وه له کايه ي وهرزشی، بۆ ئه مه ش پېوېست به ياسا و برياری فه رمیي ده کات كه ئه م ده ستوره دانانه قه ده غه بكات.

۶. له ئه نجامدانی پرۆژه ي وهرزشیي دا به تاييه ت له روی بونيادييه وه، پېوېسته حكومه ت تاك لايه نانه بريار نه دات، به لكو ئه م کاره به هه ماهه نگی يانه و دهسته كان ئه نجام دات، به مه به ستي ئه وه ي پرۆژه كان باشتر جيگه بگرن. له کاتي دروستکردنی بۆرد يان چه تريکی وهرزشیي له ناوچه كه، ئه م کاره ئاسانتر ده بيئت و بۆرده كه ده توانيئت له و بريارانده دا رۆلي هه بيئت.

۴. هاوشان له گه ل گرنگيدان به وهرزشی توپی پی، پېوېسته بايه خ به وهرزشه كانی تريش بدريئت، چونکه توانای زۆر باش له بواری وهرزشه كانی ديکه هه يه و له رابردودا بونی خويان سه لماندوه له سه ر ئاستی هه ري م و بگره عيراقيش.

بۆ ئه م مه به سته ش، پېوېسته حكومت كوئونه وه له گه ل ئه و يانه و دهسته و تيپ و وهرزشوانه ديارانه بكات كه چالاکن له بواری وهرزشه كانی ديکه، بۆ ئه وه ي پيکه وه پلانتيك دانين به مه به ستي بره ودان به و وهرزشانه.

۷. بونی كوئليژ و به شی وهرزش له زانکوی گه رميان، هه نگاويکی گرنگه، پېوېستيشه ئه و به شانە رۆليان هه بيئت له بره ودان به بواری وهرزش، بۆ ئه مه ش گرنگه حكومت په يوه نديه كي به هيژ له گه ل زانکودا دروست بكات و پيکه وه به شدار بن له پرۆژه و پلانی گونجاو دا.

«له ئه نجامدانی پرۆژه ي وهرزشیي دا به تاييه ت له روی بونيادييه وه، پېوېسته حكومه ت تاك لايه نانه بريار نه دات»
۵. ژنان له بواری وهرزش دا رۆلي به رچاويان گيژراوه و له هه نديک بواردا به باشیي چونه ته پيشه وه، هاوشانی ئه مه ش خويان رازی نين له و گرنگيپيدانه ي كه هه يه بۆ وهرزشی ئه وان به تاييه تي

لهبارهی (یهکهی چاودییری حکومتی خوجیی گهرمیان)هوه

یهکهیهکی رۆژنامهوانی و بهدواداچونی تایبهتی رادیوی دهنکه به پالپشتی سندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسی ئهمریکی (NED) سالی ۲۰۱۷ دامهزراوه، کاری چاودییریکردنی حکومتی خوجیی گهرمیان ئهجام دهدهات بهمهبهستی پهردان بهکارهکانیان و ههروهها برههوان به پرۆسهی چاودییریکردن و شهفافیته و پتهوکردنی پهیههندی نیوان هاوالاتی و دهسهلات و دروستکردنی لیکتیگهیشتنیکی باشر بۆ پهردانی زیاتر به خزمهتگوزاریهکان.

* ئامانجی یهکه

۱. برههوان به پرۆسهی چاودییریکردن وهکو بنهمایهکی گرنه له پیادهکردنی حکومتی پیشکهوتو و دیموکراسی .
۲. دروستکردنی کۆدهنگی لهگهڵ دهزگا حکومیهکان بهمهبهستی دروستکردنی فشار بۆ ئهجامدانی پرۆزهی خزمهتگوزاریی بۆ دهقههکه .
۳. بهدواداچونکردن بۆ کیشه و گرفتهکان و دهستنیشانکردنیان و ئاراستهکردنی بۆ لایهنه فهرمیهکان، بهمهبهستی چارهسههرکردنیان .
۴. دروستکردنی رایهله و پتهوکردنی له نیوان هاوالاتیان و حکومت دا، ههروهها هیانه ئارای لیکتیگهیشتنیکی باشر له نیوان ههردولا له روی دابینکردنی خزمهتگوزاریهکانهوه .

* ستافی یهکهی چاودییری حکومتی خوجیی گهرمیان:

۱. ئهحمهدهمهید وهلی
۲. زریان محمهده
۳. ریناس سالح

بۆ پهیههندی

07480207400 - 07702303676

Radiodeng@yahoo.com

yakaychawderigarmyan@gmail.com

www.radiodang.org